

MONOGRAFIA
POKONFERENCYJNA

ROZWÓJ I PRAKTYKA
LITERATURA, SOCJOLOGIA I
KULTUROZNAWSTWO

Zakopane (PL)

29.12.2017

WSPÓŁORGANIZATORZY:

The East European Scientific Group (Azerbaijan, Belarus, Poland, Serbia, Ukraine),
Virtual Training Centre «Pedagog of the 21st Century»,
Global Management Journal.

U.D.C. 316+8.2+8.1.1.1.1.1 +8.0.1.8+082

B.B.C. 94

Z 40

Zbiór artykułów naukowych recenzowanych.

(1) Z 40 Zbiór artykułów naukowych z Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej (on-line) zorganizowanej dla pracowników naukowych uczelni, jednostek naukowo-badawczych oraz badawczych z państw obszaru byłego Związku Radzieckiego oraz byłej Jugosławii.

(29.12.2017) - Warszawa, 2017. - 52 str.

ISBN: 978-83-65608-97-0

Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Adres wydawcy i redakcji: 00-728 Warszawa, ul. S. Kierbedzia, 4 lok.103

e-mail: info@conferenc.pl

Wszelkie prawa autorskie zastrzeżone. Powielanie i kopiowanie materiałów bez zgody autora jest zakazane. Wszelkie prawa do artykułów z konferencji należą do ich autorów.

W artykułach naukowych zachowano oryginalną pisownię.

Wszystkie artykuły naukowe są recenzowane przez dwóch członków Komitetu Naukowego.

Wszelkie prawa, w tym do rozpowszechniania i powielania materiałów opublikowanych w formie elektronicznej w monografii należą Sp. z o.o. «Diamond trading tour».

W przypadku cytowań obowiązkowe jest odniesienie się do monografii.

Nakład: 100 egz.

«Diamond trading tour» © Warszawa 2017

ВОЛЕВИЯВЛЕННЯ ЯК МОВЛЕННЄВИЙ ВПЛИВ НЕПРЯМИХ МОВЛЕННЄВИХ АКТИВ У РОМАНІ ПАТРИКА ВАЙТА “THE AUNT’S STORY”	5
Шуляк І. М.	
МИКРОПОЛЕ «ЖЕНСКИЙ ВЗГЛЯД НА ХАРАКТЕР В. В. МАЯКОВСКОГО» КАК ЧАСТЬ ЛСП «ХАРАКТЕР В. В. МАЯКОВСКОГО»	9
Куренкова Т.Н.	
ПРОБЛЕМА ЖИЗНИ И СМЕРТИ В ДУХОВНОМ ОПЫТЕ ЧЕЛОВЕКА.	13
Семенова М.Ю., Мансурова Э.Р.	
ТЕМАТИЧЕСКИЙ ДИАПАЗОН АНГЛОЯЗЫЧНОЙ ТЕРМИНОСФЕРЫ ТУРИСТИЧЕСКОГО БИЗНЕСА	16
Брутман А. Б.	
FRAMING OF THE CONCEPT PEACE IN THE ENGLISH DISCOURSE	24
Коваленко Р.В.	
FRAMING AS A METHOD OF CONCEPTUAL ANALYSIS	27
Коваленко Р.В.	
FRAMING OF THE CONCEPT WAR IN THE ENGLISH DISCOURSE	30
Коваленко Р.В.	
РОЛЬ ГЛИБИННОГО СМІСЛУ ТЕКСТУ ПРИ ВИРАЖЕННІ ІРОНІЇ	33
Блинова І. А.	
DEVELOPING STUDENTS’ PHONETIC COMPETENCE	40
Зоз О.А., Бережна С.В.	
КОММУНИКАТИВНИЙ АСПЕКТ МЕДІАДИСКУРСА	45
Фрумкина А. Л.	
ПЕРЕВОД АНГЛОЯЗЫЧНЫХ НОМИНАЦИЙ РАКЕТНОГО ОРУЖИЯ И ФУНКЦИОНАЛЬНАЯ ЭКВИВАЛЕНТНОСТЬ	48
Калужская Л.О., Калужский И.Н.	

ВОЛЕВИЯВЛЕННЯ ЯК МОВЛЕННЄВИЙ ВПЛИВ НЕПРЯМИХ МОВЛЕННЄВИХ АКТИВ У РОМАНІ ПАТРИКА ВАЙТА “THE AUNT’S STORY”

Шуляк І. М.

аспірант Східноєвропейського національного університету
імені Лесі Українки Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки

Ключові слова: непрямий мовленнєвий акт, мовленнєвий вплив, волевиявлення, комунікативна інтенція.

Keywords: indirect speech act, speech effect, expression of will, communicative intention.

Моделювання та вживання не-прямих мовленнєвих актів (далі – НМА) обумовлене здійсненням мовленнєвого впливу волевиявлення на співрозмовника. Мовленнєвий вплив є заздалегідь обдуманий мовцем ефект, що спрямований викликати необхідну реакцію у співрозмовника, та має чітко визначений спектр дії [1, 205]. Тобто, комунікант у формі непрямого висловлення опосередковано виражає мовленнєвий вплив на іншого учасника комунікації з метою вплинути на його поведінку, хід його думок, почуття й настрої. Непрямо виражена комунікативна інтенція мовця у НМА здійснює мовленнєвий вплив на співрозмовника, впливає

на “суспільні, культурні, міжособистісні, суб’єктивно-емоційні відношення учасників вербальної комунікації” [6, 68].

Волевиявлення є одним з типів мовленнєвого впливу, який непряме висловлення ефективно й активно здійснює у ситуаціях художнього дискурсу П. Вайта. На думку С. В. Мясоедової, спонуканням вважається відношення, яке відображає “волюнтативні стосунки між мовцем, який називає дію, що її необхідно виконати (не виконати), і співрозмовником, який повинен забезпечити її виконання (не виконання)” [3]. Волевиявлення, як зазначає Л. Л. Федорова, відбиває різне за інтенсивністю спонукання:

з одного боку, наказ чи заборона, які є категоричними формами спонукання, обумовлюють негайну реакцію співрозмовника для виконання названої дії, а з іншого – ввічливе прохання, побажання, порада, які є бажаними для мовця та пом'якшеними формами спонукання, проте їхня реалізація залежить від волі співрозмовника [5, 46]. Отже, виокремлюємо два типи мовленнєвого впливу волевиявлення: непрямий мовленнєвий вплив категоричного волевиявлення і непрямий мовленнєвий вплив пом'якшеного волевиявлення.

Непрямий мовленнєвий вплив **категоричного волевиявлення** у формі НМА спрямований на віддання наказу, вимоги, команди суб'єкту комунікації, передумовою формування яких може стати “бажання мовця внести зміни до сформованої мовної або позамовної ситуації через спонукання співрозмовника до виконання чи, навпаки, невиконання дії, яка мовцеві мовлення видається необхідною чи можливою за умов, що склалися на момент комунікації” [2, 7]. Дослідниця засобів непрямої комунікації, Дж. Томас відзначає, що під час моделювання непрямого висловлення мовець регу-

лює ступінь впливу комунікантів один на одного, розподіл прав та обов'язків між ними, міру втручання в особистий простір [9, 124]. Чим інтенсивніше нав'язування мовцем своїх думок, бажань та накладання зобов'язань на співрозмовника, тим частіше мовець вдається до НМА [9, 130]. Розглянемо вияв непрямого мовленнєвого впливу волевиявлення у формі НМА на прикладах з роману П. Вайта “*The Aunt's Story*”:

But Theodora had no patience. For a long time the close, stovey breath of Alyosha Sergei had exasperated her beyond words. He could fume the ceilings of a whole house. So that when she spoke bitterness yellowed her voice, and her fingers struck at her belt, like keys.

“I believe you are drunk already” [10, 169].

НМА **‘I believe you are drunk already’** виражає два комунікативні наміри. Головна героїня, Теодора Гудмен з роману “*The Aunt's Story*”, прямо виражає невдоволення станом її співрозмовника, й опосередковано вимагає від чоловіка не танцювати із молодією жінкою на балу через його алкогольне сп'яніння. Давні дружні відносини, а також її поважний вік, дозволяють Теодорі втрутитися у міжособистісні сто-

сунки свого співрозмовника з його подругою, а також, використати непряме повідомлення, щоб висловити власну думку та вплинути на поведінку героя. НМА стає релевантним у комунікативному процесі, оскільки досягає ефективності: *‘Varvara swam against the waltz, and they (Theodora and Alyosha Sergei) stood in the open doorways, applauding ...’* [10, 169], здійснюючи непрямий мовленнєвий вплив категоричного спонування на чоловіка.

Непрямий мовленнєвий вплив **пом’якшеного волевиявлення** у формі НМА спрямований на реалізацію прохальної семантики. Вона виражає бажану для мовця мовленнєву дію, проте її реалізація залежить від волі співрозмовника. У сформованій комунікативній ситуації спрямованість пом’якшеного волевиявлення “може проектуватися як на користь мовця, так і на користь співрозмовника” [6, 162]. Тобто, адресант демонструє дружлюбне ставлення до адресата, бажання дійти згоди й утриматися від конфліктів, уникаючи імперативної форми [7, 9]. Як зауважує М. Нікітін, до форми пом’якшеного волевиявлення у непрямих висловлень вдаються, щоб проявити прихильність, увагу або такт [4, 142].

Наприклад, висловлення головної героїні роману “*The Aunt’s Story*” “***I have all these bags,’ she said hopefully, but in doubt, wondering whether, for the Hotel du Midi, she had brought too much or too little*** [10, 137] містить інформацію про її багаж й опосередковано вказує на прямі обов’язки швейцара допомогти занести валізи до готельного номера. Тобто, реалізуючи констатив – донести до співрозмовника твердження, адресант має перлокутивну ціль реалізувати директив – змусити чоловіка допомогти з речами. Теодора вважає НМА директив релевантним у сформованій комунікативній ситуації й очікує на його успішність у вербальній інтеракції. Також, високий рівень освіти й культури героїні стає одним із вирішальних факторів, що впливають на використання НМА директив у художньому дискурсі П. Вайта замість прямої імперативної форми висловлення, адже непряме висловлення сприяє підвищенню статусу адресанта перед адресатом. Непрямий спосіб репрезентації інтенціонального компонента у діалогічному мовленні – це більш престижний вид вербальної комунікації, тому він широко застосовується

серед освіченої частини населення [8, 142]. Героїня роману у непрямий спосіб впливає на зміну поведінки швейцара та досягає бажаного для неї результату у комунікації: *‘Oui, Henriette!’ called Monsoiur Durand*. До того ж, обраний спосіб вербалізації комунікативної інтенції репрезентує знання мовця про умови кооперативного типу комунікації, норми та правила спілкування.

Комунікативна ситуація волевиявлення є важливою складовою цілеспрямованої та вмотивованої вербальної інтеракції, що реалізується за допомогою НМА. Непрямий мовленнєвий вплив волевиявлення вербалізовано у різних прагматичних типах непрямих висловлень та за інтенсивністю вираження охоплюють два типи впливу: категоричного і пом'якшеного волевиявлення. У романі П. Вайта *“The Aunt’s Story”* непрямі висловлення з категоричним і пом'якшеним волевиявленням обумовлюють важливість виконання співрозмовником вказаної дії мовця та мають високий ступінь прагматичної ефективності у комунікативних ситуаціях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ, Ірпінь: Перун, 2005. – 1728 с.
2. Даскалюк О. Л. Семантико-граматична характеристика імператива сучасної української мови. Автореф. дис. ... канд. філол. наук. Чернівці, 2005. 20 с.
3. Мясоедова С. В. Категорія спонування і її вираження в непрямих висловленнях сучасної української мови. Автореф. дис. ... док. філол. наук. Х., 2001. 19 с.
4. Никитин М. В. Основы лингвистической теории значения: Учеб. пособие. М.: Книжный дом “Либроком”, 2009. – 170 с.
5. Федорова Л. Л. Типология речевого воздействия и его место в структуре общения // Вопросы языкознания. Москва: “Наука”. 1991. – № 6. С. 46 – 51.
6. Шабат-Савка С. Т. Категорія комунікативної інтенції в українській мові: монографія. Чернівці: “Букрек”, 2014. – 412 с.
7. Brown P. Politeness: Some universals in language usage / P. Brown, S. Levinson. – Cambridge: Cambridge University Press, 1987. – 345 p.
8. Holtgraves T. Language as Social Action: Social Psychology and Language Use. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc., 2002. – 238 p.
9. Thomas J. Meaning in Interaction. NY: Routledge, 1995. – 240 p.
10. White P. The Aunt’s Story. New York: Penguin Books, 1982. – 288 p.